

Vivo bokhandel i samarbeid med lokale arrangører presenterer

Turnéliste:

Lørdag 06. des	kl. 18:00	Grimstad kirke
Søndag 07. des	kl. 19:00	Kristiansand frikirke
Mandag 08. des	kl. 19:00	Lyngdal misjonsmenighet
Tirsdag 09. des	kl. 19:00	Frøyland og Orstad Kyrkje
Onsdag 10. des	kl. 19:00	Riska kirke
Torsdag 11. des	kl. 18:30	Korskirken Bergen
Fredag 12. des	kl. 20:00	Agapekirka Ålesund
Lørdag 13. des	kl. 19:00	Fosnavåg konserthus Billetter www.fosnavagkonserthus.no
Søndag 14. des	kl. 20:00	Kulturkirken Jakob Oslo Billetter www.billettsservice.no
Tirsdag 16. des	kl. 19:00	Tønsberg pinsekirke Betania
Onsdag 17. des	kl. 19:00	Petrikirken Sellebakk
Torsdag 18. des	kl. 19:30	Bakke kirke Skotselv
Fredag 19. des	kl. 19:00	Drøbak kirke
Lørdag 20. des	kl. 18:30	Lofothallen Leknes Billetter www.lofothallen.no
Søndag 21. des	kl. 17:00	Familiekirka Mo i Rana

Billetter kjøpes på www.ticketco.no der annet ikke er spesifisert

Billettpris 295,- + avg.

Spesialpris for medlemmer av Vivoklubben, KUN 195,- + avg.

Er du ikke medlem av Vivoklubben kan du enkelt sende en sms med kodeord Vivo og din epost til 1938. Du mottar da en kode på sms som du bruker når du bestiller billett. Vivoklubben er en gratis fordelsklubb med kun fordeler, ingen forpliktelser!

Se mer informasjon på www.vivojuleturne.no

Skann og se video!

GULSRUD::booking

Det Norske Misjonsselskap kunne hatt en tydeligere rolle i kampen mot apartheid, men hensynet til den lutherske kirken i landet veide nok tungt.

Kunne hatt tydeligere rolle mot apartheid

Anne Karin Kristensen
● Programleder for Lederutvikling og organisasjonsbygging i Det Norske Misjonsselskap

KRONIKK SØR-AFRIKA

Første gang jeg fikk møtelederne i ELCSA (Evangelical Lutheran Church of Southern Africa) var rundt 17. mai i 1994. Jeg var ny misjonssekretær for NMS sitt arbeid blant annet i Sør-Afrika og skulle delta på årets samarbeidsmøte.

Det var ennå umulig for svarte og hvite å møtes i Sør-Afrika. Ansvarer for å være vertskap gikk på omgang mellom samarbeidspartnere. Denne gangen var det Svenska Kyrkans tur, og de inviterte alle møtedeltakerne til Jerusalem.

Deltakerne fra Sør-Afrika var oppstemte fordi de nettopp hadde opplevd det første frie valg, 27. april. De hadde stemt for første gang og var fulle av framtidshåp. De var frie!

En av kveldene vi var sammen kom det ønske om å synges «Nkosi Sikelel i' Afrika». Alle sang med og ble grepet av den spesielle stemningen. Da sangen var slutt, ble det stille et øyeblikk før de begynte å synges den gamle, egentlig forhatte, nasjonalsangen. Hvorfor?

«Det er denne vi er oppvokst med, vi elsker landet vårt! Før ble vi tvunget til å synges den, nå synger vi av egen fri vilje.» De viste en holdning som avspeilet ønsket om å bygges en framtid sammen, hvite og svarte. Slik var mitt første møte med ELCSA,

«Vi skulle vært mer årvåkne da våre venner i Sør-Afrika gikk fra opposisjon til å få makt», skrev Trond Bakkevig. Vårt Land 30.10.14

Volden økte. Kampen mot fattigdom var en viktig del av frihetsbegrepet. Nye boliger og sanitærsystemer kom opp i mange av de tidligere plankebyene, der de fattigste svarte bodde. Mange svarte fikk jobb, transportmulighetene ble bedre, helse- og skoletilbudet ble bedre flere steder.

Men, for å gjøre en lang historie kort, de nye myndighetene lovet altfor mye, det var umulig å innfri de høye forventningene. Arbeidsledigheten økte, og det kom sterke krav fra fagforeningene. Mange hvite mistet jobbene. Kriminaliteten vokste, og volden ble tydeligere. Det oppsto en ny, svart overklasse fra mellomklassen, men de fattigste forble fattige. ANC-lederne ble beskyldt for å være intellektuelle, uten kontakt med grasrota. Mandela var personen som bandt det hele sammen.

Hva gjorde kirken? På flere konsultasjoner med ELCSA i årene som kom, etterlyste de sin egen handlekraft. De ble mer aktive i lobbyvirksomhet rundt politikere, men det ble vanskelig å finne en ny rolle etter apartheid. «Vi var som i et vakuumb», sier flere av biskopene i dag.

Aids. Folk var lutfattige, de hadde mer enn nok med å overleve. Så kom aids epidemien for full kraft. Nå gjaldt det bare å

overleve. NMS samarbeidet med ELCSA i kampen mot aids. På Umpumulu i Kwa Zulu Natal-provinsen – hovedmisjonsstasjonen for NMS og der bispedømmekontoret var – ble det etablert et rådgivningscenter. Senteret samarbeidet med skolene i området. Folk arbeidet frivillig for å ta imot unge som snek seg ut om kvelden for å få testet seg. Behandlingen var dyr, medisinen var patentert og de virket ikke hvis du ikke hadde råd til næringsrik mat.

Etter en gudstjeneste på Umpumulu etterlyste jeg generasjonen mellom 30 og 50 år. Hvor er de? «De ligger her», sa presten og pekte utover kirkegården. Maggie, tidligere mastergradsstudent ved Misjonshøgskolen, er enslig. Hun arvet åtte barn – to fra broren, tre fra søsteren og tre fra naboen. Slik var situasjonen.

«Hvor er de? 'De ligger her', sa presten og pekte utover kirkegården»

Midt opp i alt dette begynte arbeidet med sannhet og forsoning. Sannheten smertet. En prest fortalte meg dette: «Søndag etter søndag prekte jeg om Guds nåde og kjærlighet til menigheten min. Det var dette budskapet som holdt oss oppe. Så får jeg vite at folk fra menigheten hadde bekjent for Sannhetskommissjonen at de hadde deltatt på nattlige tokt der de mishandlet, torturerte og drepte meningsmotstandere. Jeg kunne ikke tro det! Jeg fikk sjokk, og det tok mange år før jeg kom ut av min troskrise.»

Rødsel. I NMS i dag er menneskerettighetsspørsmål og kir-

Barn leker med rockeringer ved Cotlands, en lokal non-profit-organisasjon som tilbyr skoleundervisning til barn i Johannesburg. Anne Karin Kristensen skriver om hvordan tanken om å holde misjon og politikk adskilt, ble kraftig utfordret for misjonærer i Sør-Afrika i apartheidtiden.

Foto: AP/NTB scanpix

kers rolle i det sivile samfunn et prioritert område. Jeg tror NMS kunne hatt en tydeligere rolle i kampen mot apartheid, men hensynet til ELCSAs egen rolle veide nok tungt. ELCSA mente det var bedre at misjonærene forble i Sør-Afrika enn at de ble sendt hjem på grunn av politiske uttalelser.

Det er interessant at Umpumulu ble betraktet som et fristed der raseskillelovene ikke gjaldt. Derfor var det mulig for hvite og svarte å møtes der. Albert Luthuli, som fikk Nobels fredspris, var en av dem som tok turen til Umpumulu for å møte folk som ble ansett som farlige for myndighetene.

Jeg vet selv fra min utdanning ved Misjonshøgskolen på 70-tallet at vi ble lært opp til å holde misjon og politikk adskilt, og politikk ble i praksis definert svært vidt. Dette skillet ble kraftig utfordret for misjonærene i Sør-Afrika i apartheidtiden.

Mange misjonærer gjorde en stor innsats på tross den gamle redselen for å blande politikk og misjon. Jeg er glad for at det er et gjennomgående trekk i rapportene fra dem at de fikk stor støtte fra ledelsen i NMS, selv

«Folk fra menigheten hadde bekjent for Sannhetskommisjonen at de hadde deltatt på nattlige tokt der de mishandlet, torturerte og drepte meningsmotstandere»

om det de gjorde ikke alltid hadde legitimitet fra ELCSA.

Sårene. Sårene etter apartheid er der ennå. Et svært sår punkt hos lutheranerne er at den hvite og den svarte lutherske kirken ikke har greid å finne sammen etter apartheid, slik mange ønsket. Det handler mye om at de hvite ikke vil oppgi sine privilegier og på den andre siden at de svarte ikke ønsker å føle seg underlegne.

ELCSA hadde store diskusjoner internt om forholdet til politikk i apartheidtiden. Mange sympatiserte mer med partiet Inkatha enn med ANC. Deres engasjement kunne derfor virke utydelig og var grunnen til at samarbeidet med Den norske kirke ble vanskelig.

ELCSA skrev ikke under på Kairosdokumentet. Da dokumentet ble publisert i sin andre utgave, fikk det en ny fotnote som var viktig for ELCSAs forståelse. Her sto det blant annet

«Kirken må delta i frigjøringskampen som kirke, ikke som en politisk organisasjon eller ved å bli diktert av en politisk organisasjon. ... Kirken har sin egen motivasjon, sin egen inspirasjon for å delta i kampen om rettferdighet og fred. Kirken har sin egen overbevisning og sine egne verdier som tvinger den til å involvere seg, sammen med andre organisasjoner, i Guds arbeid for frigjøring av de undertrykte. ... Kirken har ikke sitt eget politiske program, fordi den ikke er et politisk parti. Den skal spille en annen rolle i denne verden.»

SI DIN MENING

• verdidebatt.no/trobak48

Kronikken er basert på et innlegg laget som respons til Trond Bakkevig's foredrag om Sør-Afrika og menneskerettigheter ved Bjørn Bues minneforelesning 28. oktober. Utdrag av Bakkevig's foredrag kan leses i vårt nettforum.

FERIE MED MENING

SMÅ GRUPPER – STORE OPPLEVELSER

Snart fulltegneti

12.-27.2 Kamerun med Ranveig og Finn Ove Kaldhol.

24.6-12.7 Madagaskar med Gro Smørdal og Guro Veum.

Flere nye godbiter!

11.-22.2 Thailand og Laos. Påmelding haster! En annerledes vinterferie som tar deg tett på livet i smilets land. Ferske glimt fra misjon. Fin rundreise, eksotisk kultur, vakker natur. Reiseleder: Knut Hallen.

27.3-8.4 Japan

Kirsebærblomstring, historiske byer, innblikk i en kultur som er moderne men samtidig holder på sine gamle tradisjoner. Reiseledere: Eldrid Folkesson og Jofrid Vigre Braadland.

1.-11.10 Etiopia

En svært innholdsrik reise i et spennende land. Nære møter med Mekane Yesus-kirken. Spesielt fokus på kvinne og helsearbeid. Reiseledere: Hanne og Magne Smørdal.

3.-16.10 Madagaskar – Høstferie i sommervarme.

En rundreise med fokus på fellesskap, natur, kultur og misjon. Reiseledere: Ronald og Liv Kirsti Mong.

21.10-2.11 Taiwan og Hong Kong

Nydelig natur, religiøs mangfold, kulturell stolthet og spennende historie. Weekend i Hong Kong. Reiseledere: Jofrid Vigre Braadland og Asbjørn Kvalheim.

Okt'15 Istanbul og Prinsøylene

En fengende reise i historiske skatter etter møtet mellom kristen, jødisk og muslimsk tro og kultur. Reiseleder: Gerd Marie Adna.

Okt'15 Madagaskar – vandringstur

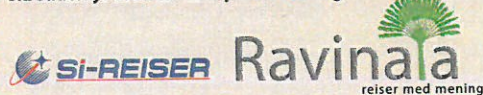
Storslått natur og gjestfri kultur. Glimt fra misjons- og utviklingsarbeid. Reiseledere: Kai Arne Schie og Per Ørjan Aaslid.

Skreddersydde turer

Du bestemmer – vi tilrettelegger!

Vil du reise for deg selv eller sammen med familie og gode venner? Med mange års erfaring og gode kontakter skreddersyr vi en tur som passer for deg.

Ravinala Reiser AS post@ravinala.no
Tlf.: 51 51 61 47 www.ravinala.no